

פניני מקראיצי הישר

פניני חכמה ועוסק מתורת רבותינו הקדושים:
האור החיים, הבעל שם טוב, הורע שמשון, הפלא יועץ, הליקוטי מוהרן, והאבי עזר,
שהבטיחו שיהיו 'מליצי יושר' בשמים בעד מי שילמד בדברי תורתם!

"בפירושי שום תשים ביונתך, במראה מקום תן עינים, ויאירו דברי באור החיים, ואז תושע מאלהי השמים, ברוב עושר ושנות חיים, ברכות יחולו על ראשך, כאשר תאווה גם נפשך" (מתוך שיר שכתב רביה"ק בסוף ספרו אור החיים, ונשמט בדפוסים האחרונים. הובא בתולדות רבינו חיים בן עטר, להר"ר מרגליות עמ' 39).
"וראה כתוב [בספר שם הגדולים], דבצרות פולין נגלה [מהר"ם אלשיך] לחכם אחד בהקיץ להצילו מתוך ההפכה על שהיה לומד תדיר דרשותיו, יעויין שם, ומעין כיוצא בזה נגלה אלי בחלום על ספר אור החיים להרב הקדוש מורינו הרב חיים בן עטר זיע"א" (לשון מהר"ה פלאגי ז"ל בכף החיים סימן לא [בנד"מ לב] סעיף נה).
הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א אמר: "שכמו שבדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה, כן בזמן הזה מסוגל לימוד האור החיים הקדוש על התורה - לטהר את הנשמה" (דברי דוד השלם הנד"מ אות כד).

האור החיים
רבינו חיים
בר משה
בן עטר
זצוק"ל
נלבע טו תפוז תקו

הרשעים מדומים לעתיד לבוא - על כל הגפשות שמתן מחמת עונותיהם!

"כי תצא איש ומצאה קצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה ישלם ישלם המבער את הבערה" (שמות כב, ה).

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (שמות כב, ה), וזה לשונו: "ובדרך רמז תרמוז התורה את אשר יסובבו הרשעים ברשעם, כדי שיתעורר האדם מתרדמת שינת שכלו, בהביטו הפלגת הרעות אשר יביאו לעולם, כי לא לבדם יריעו, אלא יסובבו רע לכל העולם. והוא אומרו 'כי תצא אש', הלא ידעת כי צרת העם - תתכנה בשם אש, וצא ולמד משליח גבריאל (יומא עז). אשר שאל אש מבין הבדים (הכרובים), והוא בחינת תגבורת הדינים. ואמר 'ומצאה קוצים' - הם הרשעים, שאינם אלא קוצים מכאיבים.

ואומרו לשון 'מצאה', על דרך אומרו (דברים לא, כא) 'והיה כי תמצאן אותו וגו', והטעם משום שהרשע אין לו בעלים, כי האדון ברוך הוא הנה הוא פקר בו והסיר אדנותו מעליו, וה' הסתיר פניו ממנו, ומעתה הרי הוא כמצאיאה וכל הפוגע בו יעשה בו רצונו.

והודיע הכתוב עוד, כי אחר שניתן רשות לאש הדינים להבעיר, לא לקוצים לבד הם מבעירים, אלא 'ונאכל גדיש' - כאן רמז אל תינוקות של בית רבן, שעדיין אין להם קומה, אלא גדושים שיכולת עם חברתה, כי בעוונות הם הנתפסים בצרת עולם. גם אמרו ז"ל (שהש"ר פס' משכני) בפסוק (תהלים ח, ג) 'מפי עוללים ויונקים יסדת עוז', כי היו ערבים בשעת קבלת התורה, וכשירשיעו בני אדם הנה הרשות נתונה לאש לבער בהם.

ואומרו 'או הקמה' - כאן מודיע כי לפעמים חרב עד צואר הגיעה, מופתי הדור יסודי עולם נלקחים בעוונם - כדי להציל על כללות הדור, כאומרו (שה"ש א') 'אשכול הכופר' וגו', ולהם יקרא 'קמה', על דרך אומרו (שם ה') 'זאת קומתך דמתה לתמר', שהם הצדיקים הנמשלים לתמר - כאומרו (תהלים צב, יג) 'צדיק כתמר' וגו'.

ולפעמים יגדל החטא, ולא יצילו הצדיקים לבד, וחימה שפוכה על כל שונאי ישראל, והוא אומרו 'או השדה' - שזה ירמוז אל כללות ישראל, ולא יספיקו לא תינוקות ולא צדיקים להציל.

והודיע הכתוב כי יש יום לאל איום - לבא במשפט עם הסובבים את הדבר למיתת הצדיקים וגאוני עולם להשתלם מהם, והוא אומרו 'שלם ישלם המבעיר' - הם הרשעים הקוצים - את כל אשר הרגו.

ואמרו ז"ל (סנהדרין ק): כי ה' יתן כח ברשעים לסבול שיעור המגיע להם בחטאם, אוי לרשע רע לשמים ולבריות כמה יסבול בעד קלקולו.

ותמצא (ב"ר פס"ג) שהצדיקים כשהיו בניהם מגיעים לכלל שנים, שאינם נלכדים בעוון אביהם, היו שמחים ואומרים ברוך המקום שפטרם מעונש זה, הרי כי יעניש ה' לגורם עונש בשבילו לזולת.

ובאמת כי יחרד אנוש ויכבה שלהבת יצרו המחטיא אותו, באש המשפט, בהעלותו על לבבו נהרות העונשים אשר יגיעוהו על כמה נפשות קטנים וגדולים אין קץ - שכולם הוא הרצחן הגדול להם באמצעות תאותו הסרוחה.

והנה אמרו ז"ל (קידושין מ:): לעולם יראה אדם כאילו כל העולם כולו חציו זכאי וכו', עשה עבירה אחת - אוי לו שהכריע את כל העולם לחובה, ודם כל העולם ודם זרעיותיהם - על צוארו ועל נפשו עמוסים, ויסבול מר המות בעד כל נפש אחת מהם, ובכל צרתם לו צר כאשר עשה.

והוא אומרו 'שלם ישלם' וגו', טעם כפל שלם וגו' המבעיר וגו', כאן רמז הכתוב כי לא לאיש הרשע לבד יעשה ה' משפט התשלומין, אלא גם להמחטיאו, והוא יצר הרע בחינה המחטיאתו, כי גם לו משפט חרוץ ביום ההוא יגדל המספד עליו בעשות בו ה' דין, כמאמרם ז"ל (סוכה גב.) שמביאו ה' ושוחטו, ולא ימלט בבורחו לבצרה ואפילו לבצר (מכות יב.) כי מזיד הוא, ומלך המשפט ישפוט בצדק להשתלם ממנו, 'ונשגב ה' לבדו'. ובקמא (ב"ק ס.) רמזו באופן אחר. עכ"ל. [אמנם עיין באור החיים הקדוש סוף פרשת שופטים - שתשובה מועילה על הכל!].

הבעל שם טוב
רבינו ישראל
ב"ר אליעזר ושרה
זצוקל
נלבעו סיון תקכ

"ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי: בזאת תדע, בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמוך, ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה" (איגרת 'עליית נשמה' מהבעש"ט, נדפסה בסוף ספר 'בן פורת יוסף' לתלמידו המובהק בעל התולדות יעקב יוסף).
"על כן כל מה שנתגלה ספר שעל פי דרך הבעל שם טוב, הוא קירוב לגאולה" (דברי שלום - להרה"ק מקאדינוב, בהקדמה ד"ב ע"א).
"ושמעתי כרוז יוצא מן השמים: אשר מי שיאמין בישראל בן שרה שכל עבודתו היה בעד ישראל בכלל ובפרט, וידבר ממנו בתחילת שבוע - יהיה לו שבוע טוב, בתחילת חודש - יהיה לו חודש טוב, בתחילת שנה - תהיה לו שנה טובה, ומזה נעשיתי מלא שמחה, שאף שכבר אהיה בעולם האמת יוושעו בני ישראל על ידי" (ישועות ישראל מעשה יב).

זאלה המשפטים - סוד האלמל!

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא, א).

כתב הרה"ק רבי משה חיים אפרים זלה"ה, נכד הבעש"ט הקדוש זצ"ל, בספרו **דגל מחנה אפרים** (ר"פ משפטים), וזה לשונו: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, איתא בזוהר הקדוש (ח"ב דף צד ע"א) אילין סדורין דגלגולא. עיין שם. והוא תמוה לכאורה, הא בפסוק מפרש ואזיל דיני ממונות, אך שמעתי בענין הדין, שאחד דן את חברו לבית דין, ויודע בעצמו שבוודאי הוא זכאי בדין, והתורה מחייבתו (כלומר, אע"פ שהוא יודע באמת שהוא זכאי, אע"פ כחייבוהו בדין תורה), אל יקשה לו הלא תורת אמת היא ודרכיה דרכי נועם, כי זהו אמיתות התורה ונועם דרכיה, כי בוודאי מסתמא היה חייב בגלגול העבר לאיש הדין עמו, וכעת חייבתו התורה לשלמו כדי לצאת ידי חובתו, וחברו שלוקח עתה המעות במרמה - הוא עתיד ליתן את הדין. וכאלה רבים בענייני דינים. וזה יש לומר שרימז הזוה"ק, 'ואלה המשפטים' - שהם דיני ממונות, אף על פי שמן הנראה הם נגד האמת לפעמים, אך האמת הוא אילין סדורין דגלגולא, והיינו הבורא הכל ובורא כל הנשמות - הוא היודע איך היה בגלגולים הקודמים בין איש לחברו, ככה יסובב המסבב ומנהיג על פי התורה את עולמו בחסד וברחמים ובצדק ובמשפט אמת, לשפוט בין איש ובין רעהו ובין שורו וחמורו וכל אשר לו, כפי אשר יורה אלהים, ויש בזה פתח רחב". עכ"ל.

אתבעה אמת מיקין אצל האדם!

"כי יבער איש שדה או כרם" (שמות כב, ד).

כתב בצוואת הריב"ש (דף טו ע"א), וזה לשונו: "ואמרו רבותינו (בבא קמא ב) ארבעה אבות נזיקין - השור והבור המבעה וההבער. השור - מלשון 'אשורנו' (במדבר כג, ט) לשון הבטה והסתכלות, וזה הראייה מזיק לבני אדם. והבור - לשון שדה בור שאינה חרושה וזרועה, והוא מי שאינו לומד אלא הולך בטל. המבעה - לשון שן, שאוכל כל דבר. וההבער - זה הכעס, שהוא הרתחת האש". עכ"ל.

"אוהבי ורעי ותלמידי, כאשר אני מחלה פניהם, בעשר לשונות של תפלה, לברור המנה היפה אשר ייטב בעיניהם בחידושים הללו, ובפרט אחרי מותי כי לימודם יהיה לי להשיב נפש ולעידון רוח ולזכות נשמת, וצדקה תהיה להם וצדקתם תעמוד לעד, לאכול בעולם הזה ולשבוע בעולם הבא, ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת, במוטב תלתא בני חיי ומזוני טבי דבזכותא תלו" (מתוך הקדמת רביה"ק זצ"ל לספרו זרע שמשון).
"במנותא בעינא מינייכו, זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד של אמת, וכי מרובה מדת תשלומי חן וחסד ושלמא רבא מן שמיא, ועיניכם תראינה בנים ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשלחנכם חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם, עד יתקיים בכם 'המה יראו כבוד ה' הדר אלהינו', ונשא נס לגוים ואסף נדחי זרע ישראל, במהרה בימינו אמן" (שם).

הזרע שמשון
רבינו שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל
נחמני זצוקל
נלבעו אלול תקלט

"ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" (שמות כד, ז).

כתב רביה"ק הזרע שמשון זצ"ל (פרשת משפטים אות י), וזה לשונו: גמרא דשבת (דף פח). אמר רבי עקיבא: בשעה שהקדימו ישראל 'נעשה' ל'נשמע', יצתה בת קול ואמרה להם, מי גילה רז זה לבניי שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר (תהלים קג, כ) 'ברכו ה' מלאכיו וכו', ברישא 'עושי' והדר 'לשמוע'. עד כאן.
קשה טובא, דאיך יתכן שיעשו קודם שישמעו, אם לא ידעו מה לעשות. ומהו מי גילה רז זה, דמה רז שייך כאן. ועוד, בסמוך (שבת פח): במעשה דההוא מינא, מה שייך דסגינן בשלימותא ובעלילותא וכו'.
ויש לומר, שאמרו במדרש (עי' ב"ק לח). על פסוק (ויקרא יח, ה) 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם', ישראל כהנים ולוים לא נאמר, אלא 'האדם', לומר לך, דאפילו גוי ועוסק בתורה - הרי הוא ככהן גדול. אלא שאינם מקבלים שכר כמצווה ועושה, אלא כאינו מצווה ועושה. ובפרק קמא דאבות (מ"ג) תנן, אל תהיו כעבדים המשמשים על מנת לקבל פרס, כי זו אינה נקראת עבודה שלימה עבודה תמה.
והכי נמי ב'נעשה' ונשמע' הוא דומה לזה, דאין הכי נמי שהיה צריך להם לישראל תחילה לשמוע סדר עבודות המצוות, ואחר כך לעבוד. אמנם כוונת ישראל היתה כך, אפילו אם לא היית נותן לנו שכר כמצווה ועושה, אלא כמי שאינו מצווה ועושה - דיינו.

וזהו סוד גדול שמלאכי השרת משתמשים בו, שהם אינם מקפידים לתשלום גמול. ועיקר המינות ידוע שבא מחמת דבר זה, שצדוק ובייתוס נשתבשו במשנה זו (אדר"ג ה, ב), ולעולם היו מונים את ישראל, ורבא השיב לההוא מינא, אנו סגינן בשלימותא, ועובדים לאל באהבה רבה וכו', אבל הנך אינשי דסגו בעלילותא, ורוצים לעבוד על מנת לקבל פרס, כתיב בהו וכו'. ועיין עוד לעיל על זה בסדר יתרו (אות יב). עכ"ל.

הליקוטי מוהר"ן
רבינו נחמן
בר שמוחה ופיוגא
וצוקל
נלבע יח תשרי תקע"א

"שמעתי בשמו שאמר, שכל אחד מאנשיו בוודאי יזכה בסוף לבוא בזה העולם למה שצריך. ואמר, שאין הקב"ה עושה לי זאת חס ולשלום בשום פעם ליקח ממני איזה איש מאנשי באמצע, כלומר רק כל אחד יאריך ימים ושנים עד אשר יזכה לבוא לענינו ולמדרגתו הקדושה, שהוא צריך לבוא בזה העולם, אשר בשביל זה נברא" (חיי מוהר"ן סימן שב).
"שמעתי בשמו שאמר: הפחות שבאנשי, אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד" (חיי מוהר"ן סימן שיד).
"אמר בפרוש שהלימוד בחיבוריו הקדושים - הוא אתחלתא דגאולה" (חיי מוהר"ן סימן שמו). "ואמר שיכולין להיות נעשה בעל תשובה גמור על ידי לימוד הספר שלו" (שם סימן שמש). "ואמר שצריכין להשתדל מאד לקנות ספריו, כי אפילו כשעומדין בתיבה ומגדל - הם טובה גדולה, כי ספריו הם שמירה גדולה בבית לשמור גם העשירות וממון האדם מכל ההזקות" (שם סימן שנה).
מוהר"ן ז"ל אמר: "אמירת ספרי אדמו"ר ז"ל, שהם ה'ליקוטי מוהר"ן', ו'ספר המדות', ו'ה'ספורי מעשיות', ו'ה'שיחות' שלו - ה'אמירה' לבד - מסוגלת להנשמה כמו אמירת ספרי הזוהר והתיקונים" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן דיבורים ממוהר"ן ז"ל אות כו).

עקר התשובה היא צעקה וצעקה לה' יתברך!

"כי אם צעק יצעק אלי שביע אשימע צעקתו" (שמות כב, כב).

כתב מוהר"ן זצ"ל בליקוטי הלכות (הלכות נדרים הלכה ג אות כז), וזה לשונו: "כי שמעתי מפיו הקדוש זכרונו לברכה, שיחה נוראה מנוראות גדלת הבורא יתברך, ואי אפשר לבארה בכתב. אך אחר כך בתוך שיחתו הקדושה מגדלת הבורא יתברך, נכנס על ידי זה לדברי התחזקות, לחזק את כל אחד ואחד שגפלו מעבודתם אפלו אם גפלו למקום שגפלו כל אחד ואחד לפי נפילתו להיכן שגפול רחמנא לצלן, כי גדלתו יתברך שגבה מאד למעלה מהתורה - ששים יכול הכל להתתקן וכו', כי תשובה למעלה מהתורה. ושאילתי אותו, אבל איך זוכין לזה? והשיב, יכולין לבא לזה ובלבד שלא יתיאשו עצמן מן הצעקה ומתפלה ובקשה רק לעסק בצעקה ותפלה ותחנון וכו', ולא יתגעג לעולם עד שגבא לזה לעלות וכו'. כי עקר התשובה היא צעקה וצעקה לה' יתברך, כמו שכתוב, 'פני ה' בעושי רע וכו' צעקו וה' שמע', ואיתא בספרים הפרוש כפשוטו, שכאשר האלו העושי רע צועקין לה' יתברך - אזי ה' שמע ומקל צרותם הצילים.

וכן אמרו רבותינו זכרונום לברכה (ר"ה טו. יח), יפה צעקה לאדם בין קדם גזר דין בין לאחר גזר דין. וכן מבאר במקומות אין מספר, עצם מעלת הצעקה לה' יתברך תמיד אפלו אם הוא כמו שהוא. וכמבאר ביותר במזמור הודו שאומרים בערב שבת, תענו במדבר וכו' ויצעקו וכו'. ישגי חשף וצלמות אסירי עני וברזל וכו' ויצעקו וכו'. אולם מדרך פשעם וכו' ויצעקו וכו' יורדי הים וכו' יעלו שמים ירדו תהומות וכו' ויצעקו וכו'. כי כל המזמור הזה מדבר מכל הירידות ועליות העוברים על הרוצים להתקרב לה' יתברך כידוע, וכמבאר מזה בדברינו במקום אחר. וכלליות העצה על כל מיני בלבולים ומניעות והסתות וכו', על הכל ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יצילים.

כי כשאדם צועק לה' יתברך על גדל רחוקו ממנו, אזי הוא ממשיך על עצמו בחינת קדשות יום הכפורים - שהוא בחינת תשובה, שאז המלכות נזתת מקולות וצעקות, ואזי המלכות למעלה מזעיר אנפין וכו' כנ"ל, הינו שהמלכות, שהיא בחינת אמונה כללית נשמות ישראל, היא עולה על ידי הצעקה למעלה מזעיר אנפין - שהיא בחינת התורה, כי היא עולה עד אמו עלאה - שהיא שרש התורה, ושם נתהפך הכל לטובה, אם יהיה חזק לבלי להתיאש עצמו מן הצעקה לעולם! יהיה איך שיהיה כנ"ל, כי שם נזתת המלכות שהיא כלליות הקדושה מקולות של צעקות לבד, שהוא מזון רוחני ועליון מאד, שהוא המזון שגזנת בו ביום הכפורים שאז עלייתה גבה מאד מאד, שאז נתתקנין ונתקפריין כל החטאים. כי עקר מחילת עונות ביום הכפורים - נמשך מבחינה זאת, מחמת שאז עולה המלכות למעלה מזעיר אנפין עד בינה, ונזתת מהקולות, שזהו בחינת כי יום כפורים הוא, כפורים תרין וכו', כמובן בכונות. והבן היטב למעשה אפלו למי שאינו מבין רמז זה הסוד בכונות, כמה יפה צעקה לאדם לעולם ולבלי להתיאש עצמו מן הצעקה כל ימי חייו אפלו אם יעבר עליו מה". עכ"ל. ועיין עוד שם מה שהאריר בה.

וגם אל כל יודעי ספר אשר בכל דור ודור אבקש זאת מאיתם, יעשו עמי חסד של אמת וישתדלו לקרוא דברי בפה מלא וכו', ואם אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ממי שאקבל ממנו טובה - אשתדל לשלם לו במיטבא ולבקש רחמים עליו, בני ועמי שמעוני והחיותי ותחי נפשכם" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' שקלים פ"ב ה"ה).

"וכן אני עני ואביון אפול תחייתי בעשר חילות ואומר: רעי חנוני, וכל אשר בכוחם למעבד לי נייח נפשא עבידו, ואם אזכה לחזות בנועם ה', גם אני אשלם במיטבא" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' זוח"ק ח"א דף ריו ע"ב).

"וגם אחלה פני כל יודעי דת, שיקראו בספרי וידרשו מילי ברבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אולי יתעשת האלוקים לי ויזכני שיעשו דברי פירות וככן נפשי תגיל בה". ואם אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, אשלם במיטבא לכל מאן דלימטי לי מיניה הגאה" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמת ספרו 'פלא יועץ').

"גם אודיעכם רבותי, כי רוח גדול עמוך בקריאה בספר הזה ובמילוי האמור בו, והוא: שאדוני אבי זצוק"ל זיע"א, אומר בהקדמתו לספר בלשון הקודש, ומפציר כי יקראו דבריו וידרשו, למען יתנו פרי ומלאום, כי בזה ישנו תועלת וזכות לעולם הבא, והוא נותן מילתו באמרו כי המוצא בדברים תועלת, מחוייב יהיה הוא לשלם לו טובה, ולבטח תשלום הטובה הוא בכך שישא תפילה שיהיה חלקו טוב, וכל המתחייב ומבטיח - בעל חוב נעשה", ולבטח יהיה פועל חובו באמנו בדברו, ואל יקל בעיניכם הדב שיהיה לאדם מליץ טוב בעולם הזה ובבא אחריו. ויובן כי אלה העוסקים בהפצת הספרים ועושים השתדלויות אחרות למען יקראו הספרים, מחייבים הינם עוד יותר את אדוני אבי זצוק"ל זיע"א. על כן, מתבקש כל אחד לסייע לעשות רצונו של צדיק כאשר תשיג ידו" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמתו לספר 'פלא יועץ').

הפלא יועץ
רבינו אליעזר
בר יצחק פאפו
וצוקל
נלבע יח תשרי תקפ"ח

החיות לעסוק ברפואות, ואך זה מסתדר עם האצטרה והבטחון מה

"ורפא ירפא" (שמות כא, יט).

כתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך רפואה), וזה לשונו: "אמרו רבותינו ז"ל (ברכות ס. ו"ב פה): 'ורפא ירפא' - מכאן שנתנה תורה רשות לרופא לרפאות. ועוד אמרו (ע"ז נה). על פסוק 'חולאים רעים וגאמנים' - שהם גאמנים בשליחותן, שבשעה ששולחין אותן גזורים עליהם שלא יצאו אלא ביום פלוני ביד פלוני ע"י סם פלוני. ועוד אמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין יז): שלא ידור אדם במקום שאין רופא.

והנה מצאה החקירה מקום לנוח, מאחר שהשם ממיט ומחיה, מה יתן ומה יוסיף הרופא, הלא אם נגזר עליו שימות - אם יעמדו כל רופאים שבעולם לא יוכלו להציל ממות נפשו, ועל זה אמרו: טעות הרופא - רצון הבורא, ואין מידו מציל. ואם נגזר עליו שיחיה, בלי רופא הקדוש ברוך הוא מגלגל לגלגלים ומביא לו רפואות, כי הרבה אופנים למקום, והרבה עמו פדות, והוא ישלח דברו וירפאם.

אבל התשובה לזה ולהרהר חקירות כאלה הוא, ששלשה מיני גזירות יש, אם הוא גברא דאית ליה זכות תולה, ואלימא זכותיה ובריא מזליה, אפילו אם לא יהיה לו רופא, ויעשה דברים נגדיים לחוליו, לא ימות, אלא חיה יחיה. ויש שנגזרה עליו מיתה רחמנא ליצלן, אם ישמור את עצמו בכל שמירות שבעולם, שוא שקד שומר, והרופאים לא יועילו ולא יצילו. אבל יש שמחמת עונותיו מניחים אותו תחת הטבע, אם ישמור ויתנהג ברפואות על פי הטבע - חיה יחיה, ואם לאו - ימות, ועל כן נהגו זמנא דאמר 'ויש נספה בלא משפט'.

הנה כי כן כל אדם למיחש בעי, וצריך לעסוק ברפואות כשצריך, שאם לא יעשה כן ויהיה נספה בלא משפט - הרי זה מתחייב בנפשו, וכדאי הוא להתחייב בנפשו כיון שעובר על מה שכתוב בתורה 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם', והאיש שאינו נשמר ואינו מתנהג על פי הטבע לבקש רפואה לחוליו בהיות לאל ידו, מלבד שענוש יענש על עוברו על מה שכתוב בתורה, עוד בה שנמצא שסומך על הנס, ואם עושים לו נס - מנכין לו מזכותיו (שבת לב).

וצריך להשמר מאד שלא יחלה, ואם יחלה - צריך לרדוף אחר הרפואות והרופאים המומחים, ולא ליחש במעיה (כלומר, לא יחוש על הוצאת המעות), כי כל אשר לאיש יתן בעד נפשו. ואמרו בזוהר הקדוש, דמאן דחזי לאיתענושי בנכסין, נפיל בבי מרעיה, ולא מיתסי עד דמפיק שיעור נכסי דגורו עליה. הנה כי כן טוב להוציאם במהרה, ומה טוב להרבות בצדקה, שמצוה היא בידו וסוגולתה שמבטלת הגזירה.

ולעולם קודם שיעסוק ברפואות - יאמין באמונה שלימה שרפואתו היא ביד הקדוש ברוך הוא, רופא רחמן וגאמן, רופא חולי עמו ישראל, ויקדים תפלתו לפניו, (וכבר אני עני סידרתי תפילה להחולה וסמכתיה בבית תפלותי בס"ד).

ומי שיש לו חולה בתוך ביתו, חיובא רמיא עליה שלא ינום ולא יישן ולא ישקוט ולא ינוח עד יבקש כל מיני רופאים וכל מיני רפואות עד אשר תשיג ידו. ואם איש עני הוא ואין ידו משגת, החיוב מוטל על בני העיר או על חברת ביקור חולים להזמין לו רופאים ורפואות, ואל יחושו על הוצאה מרובה, כי למצוה רבה תחשב.

צא ולמד עד היכן מגיע חיוב הרפואה, שהרי התירו לחלל שבת החמורה, ולעבור על כל התורה כולה בשביל לעשות רפואה לחולה שיש בו סכנה, מפני שאמרו (שבת קנא): מוטב לחלל שבת אחת כדי שיקיים שבתות הרבה, וכל שכן וקל וחומר שראוי להוציא כל ממון שבעולם - כדי לקיים נפש אחת מישראל, שהוא כאילו קיים עולם מלא. ואם בכל זאת ימות החולה ח"ו, לא תהיה זאת להם לפוקה ולמכשול עון, ויגל לבם שעשו מה שמוטל עליהם לעשות, וה' הטוב בעיניו הוא עושה, והוא ישלם להם שבעתים אל חיקם הון ועושר בביתם. עכ"ל.

האבי עזרי רבינו אלעזר מנחם מן בר עזריאל שך זצוקל נלבע טו מרחשון תשס"ב

"וכן אני מבקש מכל אלו התלמידים היודעים שקיבלו תועלת ממני, הן בתורה והן ביראת ה' והן במידות, שיעשו חסד עמדי וילמדו בעד עילוי נשמתו, אפילו משנה אחת או מחשבה אחת של מוסר, ויהיה זה שכרי, כי גם אני מסרתי את נפשי להצלחתכם בלימוד, ואם יהיה בידי לעשות ולהמליץ לטובתכם אעשה בלי נדר" (מצוואת רביה"ק זצ"ל).

הוכר יעקב רבינו יעקב בר אברהם ורחל לוי זצוקל נלבע יא אלול תשל

"בקי עצום בכל מכמני התורה והחכמה וכו', איש טמיר ונעלם וכו', וגם היה בקי מאד בכל החכמות וכו', וימליץ טוב בעבורם" (מתוך הסכמת השבת הלוי זצ"ל)
"וכל המסייעין והתומכים ינצלו מכל עקתין בישינן, ויצליחו בכל דרכיהם, ויזכו לראות בישועת כלל ישראל במהרה" (מתוך הסכמת האדמו"ר מויזניץ זצ"ל)

כאשר יודעים גדולתה - לא שייך לעשות נגד רצון ה'

אנו מבינים שהדרגה הגבוהה ביותר שכלל ישראל השיגו - היתה בקבלת התורה, וכך פשוט, שהרי פסקה זוהמתם, ובני ישראל אמרו (שמות כד, ז) 'נעשה ונשמע', שעל זה אמרו חז"ל (שבת פח). מי גילה רז זה לבני שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר (תהלים קג, כ) גבורי כח עשי דברו לשמוע בקול דברו, קודם עושי, ואחר כך לשמוע. כלל ישראל הגיעו למדרגה שמלאכים משיגים אותה, הדרגה הגבוהה שאפשר להשיג. וענין דרגה זו של נעשה קודם לנשמע, היא, שאם תלויים בשמיעה, אם כן אחרי שאני שומע עדיין יש לי ברירה אם לעשות או לא, אני יכול להמנע מלעשות. אבל אצלם היתה ההבנה גדולה וחזקה כמו אצל מלאכים, שאם שומעים דבר - לא שייך לעשות אחרת, כי כאשר יודעים גדולת ה' - לא שייך לעשות נגד רצון ה' הגדול והנורא, ומוכרחים לעשות, וממילא אין הפסק וחילוק בין השמיעה לעשיה, והשמיעה נחשבת כבר לעשיה. ולמדרגה זו הגיעו כלל ישראל, שאם שומעים דבר ה' - לא שייך אחרת, ואז פסקה זוהמתם, וזה הרז של מלאכי השרת - שעשייתם מוכרחת ואינה תלויה בבחירתם. ואם כך הרי מדרגתם נוראה!

ואחר כל זאת, אנו מוצאים שאמרו חז"ל (ילקוט תהלים תכ, תוספתא ב"ק פ"ז ה"ג) על הפסוק (תהלים עח, לו - לז) 'ויפתוהו בפיהם ובלשונום יכזבו לו ולבם לא נכון עמו', מצינו כשהיו ישראל עומדים על הר סיני, בקשו לגנוב דעת עליון, שנאמר כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, כביכול אמר לו (הקב"ה) 'מי יתן והיה לבבם זה להם כל הימים', שלא תאמר אין הכל גלוי לפניו, תלמוד לומר 'ויפתוהו בפיהם' וגו', אף על פי כן 'והוא רחום יכפר עוון', ואומר (משלי כו כג) 'כסף סיגים מצפה על חרש שפתים דלקים ולב רע'. ובפשטות לומדים ש'מי יתן' - הוא שבח, שהלואוי וכך ישאר לבם נכון עמי תמיד, אך חז"ל דרשו שכך הם אומרים רק בפיהם, ומי יתן וגם לבבם יהיה כך, כי כעת אינם אומרים אלא בפה ולא בלב, השפתים בוערות בדבור, והלב רע, בקשו לגנוב דעת עליון! היאך? הרי היו במדרגה הגבוהה ביותר? אלא שאמנם היו בדרגה גבוהה, אבל דעת עליון מצאה שם איזה פגם, שלא היה הכל מושלם. לנו אסור לומר עליהם כך, אבל כך כתוב בחז"ל.

אנו חושבים שיראת שמים הוא ענין של מה בכך, עושים מעשים ודי בזה, והפסוק אומר "אם תחפשנה ככסף", צריך לחפש ולחפור ולהעמיק היטב עד שמוצאים, יראת שמים הוא ענין שכולל הרבה, ואי אפשר בזה רק לצאת ידי חובה. לא דורשים מהאדם לצאת ידי חובת המעשה, ולא מבקשים טובות כאלו, אלא שהאדם יעשה! שהאדם לא יגנוב! שהאדם יכוין! זה נוקב ויורד עד כדי שבדרגה כזו גבוהה בקשו לגנוב דעת עליון!
(מחשבת מוסר ח"א עמ' שמו)

העלון מוקדש לעילוי נשמת רבותינו הקדושים

האור החיים - רבינו חיים ב"ר משה בן עטר זצוק"ל, נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג
הבעל שם טוב - רבינו ישראל ב"ר אליעזר ושרה זצוק"ל, נלב"ע ו' סיון תק"ב
הזרע שמשון - רבינו שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצוק"ל, נלב"ע ו' אלול תקל"ט
הליקוטי מוהר"ן - רבינו נחמן ב"ר שמחה פריגא זצוק"ל, נלב"ע י"ח תשרי תקע"א
הפלא יועץ - רבינו אליעזר ב"ר יצחק פאפוי זצוק"ל, נלב"ע כ' תשרי תקפ"ח
האבי עזרי - רבינו אלעזר מנחם מן בר עזריאל שך זצוק"ל, נלב"ע ט"ז מרחשון תשס"ב
הזכר יעקב - רבינו יעקב ב"ר אברהם ורחל לוי זצוק"ל, נלב"ע י"א אלול תשל

לעילוי נשמת

מזן הראש"ל הגאון רבי עובדיה יוסף ב"ר יעקב וגורג'ה זצ"ל | מזן הראש"ל הגאון רבי מרדכי צמח בן מזל טוב זצ"ל | מזן שה"ת הגאון רבי שמריהו יוסף חיים ב"ר יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל | הגאון רבי יעקב חי בן מרגלית זצ"ל | הגה"צ רבי יעקב שמשון ב"ר משה יהושע לנדמן זצ"ל | ר' יחיאל מיכל בן מרים - נלב"ע ל במרחשון תשע"ד | הגה"צ רבי נסים פרוץ ב"ר מימון וסוליקה זצ"ל | הגאון רבי אפרים ב"ר אברהם ברוך גרינבלט זצ"ל - נלב"ע ב' שבט תשע"ד | שלמה בן סלחה ז"ל - נלב"ע י"ט אלול תשנ"ד | חנינה בת חביבה ע"ה - נלב"ע י"א אלול תשס"ז | יוסף בן ורה ז"ל - נלב"ע י"ז חשון תשמ"ז | אמה בת שושנה ע"ה - נלב"ע י"ט סיון תשנ"ב | נוריה נורית בת עזריה ע"ה - נלב"ע ט"ז חשון תשס"ח | אברהם בן שרה ז"ל - נלב"ע ז' אדר א' תשע"א | נתנאל בן שמחה ז"ל | עזריה בת צחלה ע"ה | דוד יהודה בן מזל ז"ל | רחל בת מרים ע"ה | הדר בת רחל נעמי ע"ה | אברהם שלום בן ברוך בנדעט ז"ל | מאשה רבקה בת טובה ע"ה | חנה בת מרים ע"ה |

"וְזוֹג הַקְּצִיר בְּכוֹרֵי מַעֲשֵׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בְּשָׂדֶה וְזוֹג הָאֶסֶף בְּצֵאת הַשְּׂנָה בְּאֶסְפָּךָ אֶת מַעֲשֵׂיךָ מִן הַשְּׂדֶה"

ו'ג' (שמות כג, טז).

ובפרשת כי תשא (שמות לד, כב) כתיב, 'וחג האסיף תקופת השנה', ופירש רש"י, שהיא בחזרת השנה, בתחילת השנה הבאה, תקופת - לשון מסיבה והקפה. ע"כ.

וכבר עמדו המפרשים על מה שכאן כתיב 'בצאת השנה' ושם 'תקופת השנה' - שפירושו בתחילת השנה הבאה. [ועיין במה שכתב בעל הטורים בפרשת משפטים, ואבן עזרא בפרשת כי תשא, ובינותן בן עוזיאל כתב בשני המקומות 'ותגא דכנשא בלוי מפקא דשתא' - פירוש בצאת השנה].

ויש לפרש, דאיתא בפסיקתא רבתי על הפסוק "ביום השמיני עצרת", דאילו לא חטאו ישראל בעגל - היה הקב"ה עושה חג בכל חודש מחדשי הקיץ, בניסן - פסח, באייר - פסח שני, סיוון - שבועות, תמוז - ראש השנה, אב - יום הכפורים, אלול - סוכות, תשרי - שמיני עצרת. ואחר שחטאו בעגל - נדחו כולם לתשרי.

ולפי זה מיושב שפיר, שכאן בפרשת משפטים שהוא לפני חטא העגל - קרא לסוכות 'בצאת השנה', דהיינו אלול, כפי שהיה צריך להיות לפי דברי הפסיקתא. אך בפרשת כי תשא - מדובר אחר חטא העגל, ונדחה סוכות לאחר יום הכפורים, לכן נאמר 'בתקופת השנה', והיינו בתחילת השנה, דהיינו תשרי כפירוש רש"י.

ובזה מובן המדרש בשיר השירים רבה ז', על הכתוב "מה יפו פעמך בנעלים", אמר רבי יהושע בן לוי ראויה היתה עצרת של חג שתהא רחוקה נ' יום כנגד העצרת של פסח, והיינו שסוכות היה חל בב' באלול - וממילא שמיני עצרת תהיה מרוחקת ממנו נ' יום, ואתי שפיר לפי הפסיקתא.

ועל פי זה יש לפרש מה שכתוב "ולא יחמוד איש את ארצך" רק בפרשת כי תשא, ולא בפרשת משפטים, דאיתא בגמ' עירובין (נד. ר' אחא בר יעקב אומר: אלמלא לא נשתברו הלוחות הראשונות - אין כל אומה ולשון שולטת בהן, ולכן רק לאחר מעשה העגל ושביבת הלוחות בפרשת כי תשא - הוצרכו להבטחה של "ולא יחמוד איש את ארצך", מה שאין כן בפרשת משפטים שהיה קודם שביבת הלוחות - לא שלטו בהם אומה ולשון ולא הוצרכו להבטחה זאת.
(זכר יעקב פרשת משפטים)

שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות

מאיר דהן | ברק בן צור | מיכאל איתן בן שושנה | אליהו גורגוב | דוד אטיאס | אלישע אטיאס | ירוחם בן מרים פרוץ - פרנסה נקיה וקלה ובשפע רב | דב תורגמן | שי תמם | אלחנן פנחסוב | יזהר שאול | שלמה שאול | יעקב אייזיקס | אלעד סופר | רון חזי | דוד מגידוש | יחזקאל נתנאל | ניר בר | דני ודליה זית | ניתאי והילה קפלן | יונתן עמרן | יצחק גלצר | גיא בן גילה | ישי אליהו בן רותי - רפואה שלימה ובריאות איתנה | מזל נעמי בת נורית נורית - רפואה שלימה ובריאות איתנה | דוד בן מזל נעמי - רפואה שלימה ובריאות איתנה | יעקב אברהם בן מזל נעמי וחני חנינה בת דליה וכל יוצאי חלציהם - בריאות איתנה והצלחה בכל מעשי ידיהם ונחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם | רחל לאה בת מזל נעמי - זיווג הגון בקרוב | מאיר יצחק שמעון בן מזל נעמי - ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו וזיווג הגון בקרוב | לזכות חזרה בתשובה שלימה: לדן בן אמה, דליה בת חנינה, אדם יוסף בן דליה, מורן בת מזל וכל יוצאי"ח.

ניתן לתרום להוצאת הגליונות

"מליצי יושר", באמצעות PayBox

למספר 050-3280226

ולציין "עבור מליצי יושר"

© כל הזכויות שמורות. יו"ל ע"י מוסדות התורה "אביר יעקב" - בראשות מו"ר הרה"ג יעקב ראש שליט"א.

ניתן לקבל את הגליון במייל: melizei.yosher@gmail.com

ניתן להקדיש את הגליון: לע"ג, להצלחה, לפרנסה, לבריאות, לזיווג הגון, לזרע של קיימא, ולכל הישועות, והוא בדוק ומנוסה!

וכן אם יש יארצייט באותו שבוע - אפשר לשלוח את השמות בשבוע שלפניו, ונקדיש את הגליון לעילוי נשמתם.

לביורורים: ניתן ליצור קשר במייל - melizei.yosher@gmail.com או בטלפון: 052-7142437 בין השעות 13:00 - 15:00 בלבד